

Deutsch-Polnische
Industrie- und Handelskammer
Polsko-Niemiecka Izba
Przemysłowo-Handlowa

PRAWO PROCESOWE/ARBITRAŻ

Wojciech Knawa
Adwokat w Kancelarii
Kos Kubas Gaertner

Związanie sądu arbitrażowego wskazaniami sądu państwowego

1. Sądy państwowe, uchylając wyroki sądów arbitrażowych, przedstawiają oceny prawne oraz wskazania, wytykając błędy, których dopuściły się sądy arbitrażowe. Jednakże, tak obowiązujące prawo, jak i orzecznictwo Sądu Najwyższego, nie udzielają wprost odpowiedzi na podstawowe pytanie, czy wskazania sądów państwowych wiążą sądy arbitrażowe.
2. Z takim też problemem spotkaliśmy się w naszej praktyce: w jednej z prowadzonych przez nas spraw, na skutek skargi pozwanego, nastąpiło uchylenie wyroku arbitrażowego przez sąd państwowy ze wskazaniem, że zaniechanie miarkowania rażąco wygórowanej kary umownej narusza zasady praworządności i współzycia społecznego.
3. Po uchyleniu wyroku arbitrażowego doszło do wszczęcia kolejnego postępowania, w którym sąd arbitrażowy – rozpatrując kwestie związania ocenami sądu państwowego – uznał, że wiąże go wyłącznie sentencja orzeczenia, na podstawie której doszło do uchylenia poprzedniego wyroku arbitrażowego (oznaczało to w istocie tylko tyle, że uchylony wyrok sądu arbitrażowego został uznany za niebyły). Sąd arbitrażowy wskazał również, że nie jest zobowiązany do respektowania oceny prawnej i wskazań uprzednio wyrażonych przez sądy państwowe, a w tym i Sąd Najwyższy. Wypowiadając taką ocenę, pozwolił sobie nawet na stwierdzenie, że poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w poprzedniej sprawie mają dla niego „znaczenie nie większe, niż wypowiedzi sądów państwowych wyrażone w innych sprawach”.
4. Jak słusznie wskazał pozwany w kolejnej skardze o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego, sąd arbitrażowy nie wziął jednak pod uwagę konsekwencji, do których prowadzi przyjęcie zaprezentowanego przez niego poglądu. Nieuwzględnienie bowiem ocen i wskazań wydanych przez sądy państwowe skutkować może niekończącym się sporem. Jeśli bowiem sąd arbitrażowy nie będzie związany ocenami sądu państwowego, istnieje realne prawdopodobieństwo powielania błędnego rozstrzygnięcia w kolejnych postępowaniach arbitrażowych, skutkiem czego strony utracą prawo do sądu.
5. Rozwiązaniem, które pozwoliłoby na wyeliminowanie przedstawionego ryzyka, a które w swojej skardze przedstawił pozwany, jest natomiast uznanie, że (i) ponownie rozpoznający sprawę sąd arbitrażowy związany jest ocenami i wskazaniami sądów państwowych, albo (ii) że może on rozpoznawać wszelkie spory wynikające z klauzuli arbitrażowej, z wyjątkiem sporu, w wyniku którego wydano i uchylono wyrok – spór ten powinien bowiem zostać rozstrzygnięty przez sąd państwowy.
6. Jak wspomniano powyżej, poruszone tu zagadnienie nie doczekało się jeszcze wypowiedzi Sądu Najwyższego. Obecnie jednak, skarga kasacyjna w takiej sprawie czeka na rozpoznanie, niebawem więc poznamy stanowisko Sądu Najwyższego w odniesieniu do tej, jakże interesującej kwestii.